

Ghid Juridic de Imigrare în Portugalia Orientări pentru acțiunea sindicală

imigrare

informare și formare
pentru o mai bună integrare

Cofinanțat de:

► Fișa tehnică

Autor: Ana Cecília Simões

Editat de: CGTP-IN, Departamentul de Migrări;

Director: Carlos Trindade;

Coordonator tehnic: Giorgio Casula;

Asistență tehnică: Mónica Almeida;

Traducere: Oana Csiszer;

Logo/Lay-out/Paginație: Formiga Amarela, Atelier de Texte și Idei, Lda;

Imprimare și finisaje: Grafica100, Producție Grafică prin sisteme digitale, Lda. Tiraj: 2.250;

Prima ediție: 1 martie 2011;

Depozit legal: ???? urmează să fie atribuit de Grafica100 ???

ISBN: 978-989-8430-03-8

Cuprins

Notă de deschidere	4
Capitolul I	
Intrarea legală	
Vizele de intrare	7
Capitolul II	
Rezidență legală	
Autorizații de rezidență	16
Capitolul III	
Statutul rezidentului pe termen lung	26
Capitolul IV	
Aducerea familiei	
Reîntregirea familiei	29
Capitolul V	
A fi portughez	
Dobândirea cetățeniei portugheze	31
Capitolul VI	
Situații de tranziție	35
Capitolul VII	
Posibilități de reglementare	37
Capitolul VIII	
Responsabilizarea angajatorilor	39
Capitolul IX	
Rolul sindicatelor	41
Capitolul X	
Protecție împotriva discriminării	42
Anexe	47

▶ Notă de deschidere

“Ghidul Juridic pentru Acțiunea Sindicală” pe care îl prezentăm acum este produs în cadrul unui proiect elaborat de Departamentul de Migrări al CGTP-IN, intitulat “IMIGRARE – INFORMARE ȘI FORMARE PENTRU O MAI BUNĂ INTEGRARE”, cu sprijinul POPH – Programul Operațional pentru Potențialul Uman.

Cunoașterea amănunțită a legislației existente, înțelegerea modului său de aplicare și a “capcanelor” sale sunt esențiale pentru toți cetățenii, pentru că nu este suficient să existe o lege – cetățenii trebuie să știe și cum să o pună în practică.

Dacă acesta este principiul general al oricărui cadru legal, în cazul prezentei legislații există trei particularități care conferă o importanță și mai mare acestui principiu.

Concret, ne referim la faptul că această lege: (i) se adresează imigranților, care în cea mai mare parte nu cunosc normele și regulamentele sociale care reglementează societatea noastră; mulți dintre aceștia stăpânesc insuficient sau nu cunosc deloc limba noastră; (ii) cei care o vor aplica, informându-i pe cetățeni și diseminându-i conținutul în scopul apărării intereselor cetățenilor și cetățenelor imigranți/imigrante, sunt militanții sindicali ai CGTP-IN și alți activiști sociali, (iii) se adresează cu precădere muncitorilor salariați, care constituie majoritatea absolută a comunităților de imigranți, și care, prin efortul lor – de multe ori supuși unei exploatari inumane și scandaloase – contribuie, în lumea muncii, la creșterea și bogăția națională.

Astfel, cunoașterea în profunzime a acestei legi devine și mai pertinentă – trebuie cunoscută sub toate aspectele, atât a potențialului său (pentru apărarea imigranților) cât și a limitărilor sale (pentru a le putea eluda).

Obiectivul acestui "Ghid Juridic pentru Acțiunea Sindicală" este acela de a constitui un instrument pentru militanți, în scopul de a-i apăra mai mult și mai bine pe lucrătorii și lucrătoarele imigranți/imigrante la locul de muncă. Metoda de elaborare a ghidului este una simplă: a fost structurat pe teme și în fiecare dintre ele s-au prevăzut întrebările care pot fi puse cu privire la modul de aplicare iar apoi s-a dat un răspuns care orientează punerea sa în practică. Pe scurt, acest "Ghid" are un obiectiv clar și asumat: cunoașterea riguroasă și aprofundată a legii în vederea aplicării sale în scopul apărării imigranților.

În mod accesoriu, luând în considerare acest obiectiv, am profitat de ocazie pentru a transmite alte informații legale relevante pentru activitatea sindicală și socială desfășurată cu aceste comunități. Traducerea acestui "Ghid" în limbile engleză, ucraineană și română permite diseminarea conținutului său în rândul principalelor comunități de imigranți, pentru o mai bună realizare a obiectivului propus.

În acest fel informăm și formăm pentru a contribui la integrarea cetățenilor și cetățenelor imigranți/imigrante în Societatea noastră democratică. Aceasta este, în mod obligatoriu, una inclusivă, cosmopolită și egalitară. Combaterea discriminării, a dereglementărilor și excluziunii și promovarea egalității, reglementării și incluziunii și, pe această cale, în ultimă instanță, prevenirea fenomenului rasist și xenofob constituie o sarcină prioritară pentru militanții sindicali și sociali. Acest „Ghid” reprezintă unul dintre principalele instrumente pentru această activitate.

Să trecem la treabă – Spor la muncă!!!

Departamentul de Migrări,
Lisabona, martie 2011
Carlos Trindade

**REGIMUL DE INTRARE, ȘEDERE, IEȘIRE ȘI EXPULZARE A
CETĂȚENILOR STRĂINI DE PE TERITORIUL PORTUGHEZ**

**(LEGEA NR. 23/2007 DIN 4 IULIE ȘI REGULAMENTUL NR.
84/2007 DIN 5 NOIEMBRIE)**

(toate dispozițiile citate în acest Ghid fără menționarea legii
corespunzătoare aparțin textului legislativ de mai sus)

▶ Capitolul I

Intrarea legală

Vizele de intrare

1. Cum pot cetățenii străini să intre legal în Portugalia pentru a munci?

Pentru a intra legal pe teritoriul național, cetățenii străini trebuie:

- Să fie titularii unui document de călătorie (pașaport) valabil, al cărui termen de valabilitate trebuie să fie cu minim 3 luni mai mare ca durata prevăzută pentru ședere;
- Să fie titularii unei vize de intrare valabile și potrivite pentru scopul deplasării sau șederii;
- Să dispună de mijloace de întreținere suficiente, atât pe perioada șederii cât și pentru călătoria de întoarcere în țara de origine.

Atunci când scopul șederii este exercitarea unei activități profesionale, vizele corespunzătoare, depinzând de tipul activității și de durata acesteia, sunt următoarele:

▶
¹ Prin Ordonanța nr. 1563/2007 din 11 decembrie au fost stabilite mijloacele de întreținere de care trebuie să dispună cetățenii străini în vederea intrării și șederii pe teritoriul național. A se vedea și Ordonanța nr. 760/2009 din 16 iulie, prin care au fost adoptate măsuri excepționale cu privire la stabilirea mijloacelor de întreținere.

a. Vize de ședere temporară

- Pentru exercitarea unei activități profesionale salariate sau independente, cu caracter temporar, a cărei durată nu trebuie să depășească de regulă 6 luni;
- Pentru exercitarea unei activități de cercetare științifică într-un centru de cercetare, a unei activități didactice într-o instituție de învățământ superior sau a unei activități înalt calificate pe o perioadă de timp mai mică de un an.

b. Vize de rezidență

- Pentru exercitarea unei activități profesionale salariate
- Pentru exercitarea unei activități profesionale independente sau pentru imigranții întreprinzători
- Pentru activități de cercetare sau înalt calificate.

2. Ce este și cum se obține o viză de ședere temporară pentru exercitarea unei activități profesionale salariate?

Viza de ședere temporară pentru exercitarea unei activități profesionale salariate poate fi acordată cetățenilor străini care doresc să exercite pe teritoriul național o activitate profesională cu caracter temporar, cu condiția să dispună de un ante-contract sau de un contract de muncă.

Cererea pentru viza de ședere temporară trebuie înaintată la ambasada, postul sau secția consulară din țara în care solicitantul își are reședința obișnuită sau din țara aflată pe raza jurisdicției consulare a statului în care domiciliază, pe un formular tip, împreună cu următoarele documente:

- Două fotografii identice de tip pașaport;
- Pașaportul;
- Certificatul de cazier judiciar eliberat de autoritatea competentă din țara de cetățenie a solicitantului sau de cea în care acesta își are reședința actuală;
- Cerere în vederea consultării de către SEF a cazierului

judiciar portughez;

- Asigurare de călătorie valabilă, care să-i permită să acopere cheltuielile medicale necesare, inclusiv asistența medicală de urgență și o eventuală repatriere;
- Dovada mijloacelor de întreținere;
- Copia biletului de transport pentru întoarcere;
- Ante-contractul sau contractul de muncă pentru activitatea profesională salariată cu caracter temporar;
- Declarație eliberată de IEFP potrivit căreia ante-contractul sau contractul de muncă se referă la oferta disponibilă pentru cetățeni străini.

Ofertele de muncă salariată cu caracter temporar disponibile pentru cetățenii străini sunt făcute cunoscute de IEFP prin intermediul unui sistem informatic accesibil publicului (via Internet); ambasaderele și posturile consulare au acces la această informație și o difuzează pe cale diplomatică la birourile competente din țările terțe.

Cetățenii străini care doresc să beneficieze de una din aceste oferte de activitate temporară trebuie să-și prezinte candidatura în mod direct angajatorului care, la rândul său, face selecția și-l informează direct pe candidatul ales, trimițându-i toată documentația necesară pentru a putea solicita viza la postul consular.

În principiu, viza de ședere temporară în vederea exercitării unei activități profesionale salariate este acordată pe durata contractului, de regulă neputând depăși perioada de 6 luni.

Totuși, această viză poate fi prelungită cu încă 90 de zile, cu condiția ca solicitantul să aibă un contract de muncă încheiat în conformitate cu legea și să fie cuprins în Sistemul Național de Sănătate sau să aibă o asigurare de sănătate.

3. Ce este și cum se obține o viză de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale salariate?

Viza de rezidență este o viză care permite intrarea în Portugalia cu scopul solicitării unei autorizații de rezidență.

În principiu, această viză îi permite titularului să rămână în Portugalia timp de 4 luni.

Există șase tipuri diferite de vize de rezidență, în funcție de scopul șederii:

- Viză de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale salariate
- Viză de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale independente sau pentru imigranții întreprinzători
- Viză de rezidență pentru activitatea de cercetare sau o activitate înalt calificată
- Viză de rezidență pentru studiu, schimb de studenți, stagiu profesional sau voluntariat
- Viză de rezidență pentru proiecte de mobilitate a studenților din învățământul superior
- Viză de rezidență pentru reîntregirea familiei.

Viza de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale este viza care îi permite titularului ca, odată întrunite condițiile legale, să solicite o autorizație de rezidență pentru a lucra pe teritoriul național.

Viza de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale salariate trebuie solicitată la ambasada, postul sau secția consulară din țara în care solicitantul își are reședința obișnuită sau din țara aflată pe raza jurisdicției consulare a statului în care acesta domiciliază, pe baza unui formular tip, împreună cu următoarele documente:

- Două fotografii identice de tip pașaport;
- Pașaportul;
- Certificatul de cazier judiciar eliberat de autoritatea competentă din țara de cetățenie a solicitantului sau din cea în care acesta își are reședința actuală;
- Cerere în vederea consultării de către SEF a cazierului judiciar portughez;
- Asigurare de călătorie valabilă, care să-i permită să acopere cheltuielile medicale necesare, inclusiv asistența medicală de urgență și o eventuală repatriere;
- Dovada mijloacelor de întreținere;
- Copia biletului de transport pentru întoarcere;
- Contractul de muncă, ante-contractul sau exprimarea interesului pentru solicitant;
- Declarație eliberată de IEFP potrivit căreia contractul de muncă sau exprimarea interesului pentru solicitant ține de sfera de aplicare a contingentului global în vigoare iar oferta nu a fost completată de un lucrător cu drept de preferință;
- Dovada că are dreptul să exercite profesia respectivă, dacă această este reglementată în Portugalia.

Acordarea vizei de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale salariate depinde de existența posibilităților de angajare necompletate de resortisanții portughezi, resortisanții statelor-membre ale Uniunii Europene, ai Spațiului Economic European sau ai statelor terțe cu care Uniunea Europeană a încheiat un acord de liberă circulație a lucrătorilor, precum și de resortisanții statelor terțe cu rezidență legală în Portugalia.

În acest scop, în urma unui aviz prealabil al Comisiei Permanente de Concertare Socială, Consiliul de Miniștri aprobă anual contingentul global pentru posibilitățile de angajare care se presupune că nu au fost completate de lucrătorii cu drept de preferință.

Ofertele de muncă integrate în acest contingent global sunt difuzate pe site-ul IEFP; ambasadele și posturile consulare au acces

la informația disponibilă, fac publice ofertele de muncă în locurile stabilite în acest scop și le fac cunoscute birourilor competente din țările terțe.

Cetățenii străini care doresc să răspundă uneia dintre aceste oferte trebuie să-și prezinte candidatura în mod direct angajatorului care, la rândul său, face selecția și îi trimite direct candidatului toată documentația necesară pentru solicitarea vizei.

În mod excepțional, în cazul în care candidatul îndeplinește condițiile generale pentru obținerea unei vize de rezidență în vederea exercitării unei activități profesionale salariate și deține contract de muncă, viza poate fi acordată indiferent de contingentul global fixat, cu condiția ca printr-o declarație eliberată de IEFP la cererea angajatorului să se dovedească faptul că oferta nu a fost completată de lucrătorii cu drept de preferință. De subliniat că pentru eliberarea vizei în aceste condiții este nevoie de autorizarea expresă a Directorului general pentru Probleme Consulare și Comunități Portugheze.

4. Ce este viza de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale independente sau pentru emigranții întreprinzători?

Viza de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale independente permite intrarea pe teritoriul național cetățenilor străini care doresc să exercite aici o activitate profesională independentă și care au dreptul să facă acest lucru, cu condiția să dispună de un contract sau de o propunere scrisă de contract de prestări servicii.

Viza de rezidență pentru imigranții întreprinzători se destinează cetățenilor străini care doresc să investească în Portugalia, cu condiția să fi efectuat tranzacții de investiții și să dovedească faptul că posedă mijloace financiare disponibile în Portugalia, inclusiv cele care decurg din finanțarea obținută de la instituții financiare naționale.

5. Ce este viza de rezidență în scopul exercitării unei activități de cercetare sau a unei activități înalt calificate?

În acest sens, se consideră activitate înalt calificată oricare activitate a cărei exercitare presupune competențe tehnice specializate sau cu caracter excepțional și în consecință o calificare adecvată pentru exercitarea acesteia, mai precis una din sfera învățământului superior.

Cercetătorul (adică cel care exercită activitatea de cercetare) deține o calificare adecvată pentru învățământul superior și este admis într-un centru de cercetare pentru a realiza un proiect de cercetare care în mod normal presupune calificarea respectivă.

În concluzie, doar cetățenii străini care îndeplinesc aceste condiții pot solicita și obține o viză de rezidență pentru exercitarea activității de cercetare sau a unei activități înalt calificate.

Acordarea acestor vize nu este supusă contingentării și face obiectul unei birocrații mai reduse și a unor exigențe mai scăzute decât cele pentru acordarea vizelor de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale salariate.

Viza de rezidență pentru cercetare poate fi acordată resortisanților din state terțe care au fost admiși ca cercetători pe baza unui contract de muncă sau a unui ante-contract de muncă, a unui contract de prestări servicii sau a unui ante-contract de prestări servicii sau acordării unei burse de cercetare științifică, într-un centru de cercetare recunoscut de Ministerul Științei, Tehnologiei și Învățământului Superior.

Viza de rezidență pentru exercitarea unei activități didactice într-o instituție de învățământ superior sau a unei activități înalt calificate poate fi acordată resortisanților din state terțe care dispun de un ante-contract sau de un contract de muncă adecvat, de o propunere scrisă sau de un contract de prestări servicii.

6. În ce cazuri poate fi anulată o viză?

Orice viză de intrare, inclusiv cele acordate pentru exercitarea unei activități profesionale, poate fi anulată în următoarele situații:

- Când titularul nu satisface sau a încetat să satisfacă condițiile stabilite pentru acordarea acesteia;
- Când viza a fost eliberată în baza unor declarații false, prin utilizarea de mijloace frauduloase sau prin invocarea unor motive diferite de cele care au motivat intrarea titularului în țară;
- Când împotriva titularului a fost luată măsura de expulzare de pe teritoriul național.

Vizele de rezidență sau de ședere temporară mai pot fi anulate dacă titularul lipsește din țară fără motive justificate timp de 60 de zile, pe durata perioadei de valabilitate a vizei.

Viza de rezidență mai este anulată dacă cererea de autorizație de rezidență este respinsă.

7. Ce trebuie să facă cetățeanul străin pentru a rămâne în Portugalia dacă termenul de valabilitate al vizei sale expiră?

Dacă dorește să rămână în Portugalia pe o perioadă de timp mai mare decât cea care i s-a acordat la intrare, cetățeanul străin trebuie să solicite o prelungire a șederii, care va fi acordată în cazul în care se mențin condițiile care au permis admiterea acestuia. În cazul vizelor pentru exercitarea unei activități profesionale, este necesară menținerea contractului de muncă.

Cererile de prelungire a șederii sunt prezentate personal la SEF, în baza unui formular tip, și sunt însoțite de următoarele documente:

- Pașaport valabil;
- Dovada mijloacelor de întreținere și a locuinței;
- Cerere pentru consultarea de către SEF a cazierului judiciar portughez, dacă perioada solicitată pentru ședere este mai mare de 90 de zile;
- Biletul de transport care să asigure întoarcerea, atunci când perioada de ședere solicitată este mai mare de 90 de zile;

În cazul cererii de prelungire a vizei de ședere temporară pentru exercitarea unei activități profesionale, mai este nevoie de:

- Contractul de muncă sau declarație din partea angajatorului care să confirme raportul de muncă;
- Asigurarea de sănătate sau dovada că este cuprins în Sistemul Național de Sănătate;
- Informațiile necesare pentru verificarea situației în fața administrației fiscale și a asigurărilor sociale.

Cererea de prelungire a șederii prezentată de titularul unei vize de rezidență mai trebuie însoțită de dovada cererii de acordare a autorizației de rezidență.

▶ Capitolul II

Rezidență legală

Autorizații de rezidență

8. Ce este o autorizație de rezidență?

Autorizația de rezidență este un document legal care îi conferă titularului, cetățean străin, dreptul de ședere în Portugalia pe o anumită perioadă de timp sau pe durată nedeterminată.

Conform legii actuale, este rezident legal cetățeanul străin care deține un permis de rezidență valabil pe o perioadă de un an sau mai mult.

9. Ce tipuri de autorizație de rezidență există?

Legea prevede existența a două tipuri de autorizații de rezidență, în funcție de perioada de valabilitate:

- Autorizație de rezidență temporară
- Autorizație de rezidență permanentă.

a. Ce este o autorizație de rezidență temporară?

Autorizația de rezidență temporară este un permis de rezidență care îi conferă cetățeanului străin dreptul de ședere în Portugalia o anumită perioadă de timp și are următoarele caracteristici:

- De regulă este valabilă pe o perioadă de un an de la data eliberării;
- Se poate reînnoi pe perioade succesive de doi ani;
- Trebuie reînnoită atunci când se constată modificări ale datelor de identitate personale.

b. Ce este o autorizație de rezidență permanentă?

Autorizația de rezidență permanentă este un permis de rezidență care îi conferă cetățeanului străin dreptul de ședere în Portugalia pe o perioadă nedeterminată și care se caracterizează în esență prin aceea că nu are limită de valabilitate; trebuie reînnoită din 5 în 5 ani sau atunci când se constată modificări ale datelor de identitate personale.

Pe de altă parte, legea face distincție între diferitele tipuri de autorizații de rezidență în funcție de scopul acestora, și anume:

- În scopul exercitării unei activități profesionale salariate
- În scopul exercitării unei activități profesionale independente
- În scopul exercitării unei activități de cercetare sau înalt calificate
- Pentru studiu sau urmarea unui stagiu profesional neremunerat
- Pentru programe de voluntariat
- Pentru reîntregirea familiei.

10. În ce condiții poate un cetățean străin să solicite o autorizație de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale salariate?

Orice cetățean străin titular al unei vize de rezidență în scopul unei activități profesionale salariate poate solicita o autorizație de rezidență în acest scop, cu condiția să întrunească următoarele condiții:

- Să se afle pe teritoriul național;
- Să nu existe niciun fapt care, dacă ar fi fost cunoscut de autorități înainte de acordarea vizei, ar fi împiedicat acordarea acesteia;
- Să dispună de mijloace de întreținere;
- Locuință;
- Să nu fi suferit vreo condamnare pentru o infracțiune care în Portugalia se pedepsește cu privarea de libertate pe o perioadă mai mare de un an;
- Să nu se găsească în perioada de interdicție de intrare în țară ulterioară aplicării unei măsuri de expulzare;
- Să nu se regăsească în sistemul informatic al Schengen sau în sistemul informatic integrat al SEF-ului ca persoane neadmisibile;
- Să aibă un contract de muncă încheiat conform legii;
- Să fie înscris la asigurările sociale.

Cetățeanul care întrunește aceste condiții trebuie să-și prezinte cererea personal, în baza unui formular tip de model aprobat, la direcția sau biroul regional al SEF-ului din raza sa de domiciliu, împreună cu 2 fotografii de tip pașaport și cu documentele care îi dovedesc situația, mai precis contractul de muncă.

11. Există vreun mod de a obține o autorizație de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale salariate fără a avea viză de rezidență?

În mod excepțional poate fi scutit de obligația de a deține viză de rezidență cetățeanul străin care, pe lângă faptul că îndeplinește toate condițiile generale cerute pentru solicitarea unei autorizații de rezidență, întrunește următoarele cerințe:

- Deține un contract de muncă sau are un raport de muncă dovedit de un sindicat, o asociație cu sediul la Consiliul Consultativ pentru Imigrație sau de Autoritatea pentru Condiții de Muncă;
- A intrat legal pe teritoriul național și a rămas aici în mod legal;
- Este înscris și și-a achitat obligațiile față de asigurările sociale.

În acest caz, pentru a iniția procedura din oficiu de acordare excepțională a autorizației de rezidență, cetățeanul străin care întrunește aceste cerințe trebuie să prezinte personal SEF-ului interesul său în obținerea autorizației de rezidență, împreună cu următoarele documente:

- Contractul de muncă încheiat conform legii sau un document care să justifice existența unui raport de muncă, eliberat de unul din organismele de mai sus;
- Informațiile necesare pentru verificarea înscrierii la administrația fiscală și a achitării obligațiilor față de asigurările sociale.

De subliniat că în aceste cazuri decizia cu privire la cerere este pronunțată doar după ce are loc un interviu personal cu solicitantul, ținându-se seama de caracterul excepțional al situației, mai exact de motive de forță majoră și de motive personale sau profesionale justificate.

12. Ce alte posibilități de a obține o autorizație de rezidență fără viză de rezidență există?

Nu au nevoie de viză de rezidență pentru obținerea autorizației de rezidență temporară cetățenii care se găsesc într-una din următoarele situații:

- Sunt minori, copii ai unor cetățeni străini posesori ai autorizației de rezidență, și s-au născut pe teritoriul portughez;
- Minorii născuți pe teritoriul portughez care au rămas aici și urmează cursurile unei școli, indiferent de nivelul acesteia, precum și părinții lor, cu condiția să-și exercite efectiv asupra lor responsabilitatea parentală;
- Copiii titularilor autorizației de rezidență care au ajuns la majorat și au rămas pe teritoriul național de la vârsta de 10 ani;
- Majorii născuți pe teritoriul național care nu au părăsit țara sau care au rămas în țară de la o vârstă mai mică de 10 ani;
- Minorii supuși în mod obligatoriu tutelei;
- Persoanele care nu mai beneficiază de dreptul de azil în Portugalia în virtutea faptului că au încetat motivele pentru care l-au obținut;
- Suferinzii de o boală care necesită asistență medicală prelungită care împiedică întoarcerea în țara de origine, pentru a nu pune în risc sănătatea acestora;
- Persoanele care și-au satisfăcut stagiul militar efectiv în cadrul Forțelor Armate Portugheze;
- Persoanele care, pierzând cetățenia portugheză, au rămas pe teritoriul portughez în ultimii 15 ani;
- Persoanele care nu au părăsit teritoriul național dar al căror drept de rezidență a expirat;
- Persoanele care au copii minori rezidenți în Portugalia sau cu cetățenie portugheză, asupra cărora își exercită efectiv dreptul parental și cărora le asigură întreținerea și educația;
- Agenții diplomatici sau consulari, soții/soțiile acestora, descendenții și ascendenții aflați în întreținerea lor, acreditați în Portugalia pe o perioadă de minim 3 ani;
- Persoanele care sunt sau au fost victimele unor infracțiuni penale sau ale unor contravenții grave sau foarte grave privind raporturile de muncă, traduse în

lipsa protecției sociale, în exploatarea de natură salarială sau în ceea ce privește orarul de muncă, cu privire la care există indicii dovedite de Autoritatea pentru Condițiile de Muncă, cu condiția să fi denunțat infracțiunea entităților competente și să colaboreze cu acestea;

- Cei care au beneficiat de autorizația de rezidență în virtutea faptului că au fost victimele unor infracțiuni penale legate de traficul de persoane sau de facilitare a imigrației ilegale²;
- Cei care au beneficiat de autorizația de rezidență pentru a studia în cadrul învățământului liceal sau superior și după terminarea studiilor doresc să exercite o activitate profesională în Portugalia;
- Cei care au beneficiat de o viză de ședere temporară în scopul desfășurării unei activități de cercetare sau înalt calificate și doresc să exercite în Portugalia o activitate de cercetare, o activitate didactică într-o instituție de învățământ superior sau o activitate înalt calificată.

13. Cum se efectuează cererea de autorizație de rezidență în cazurile în care nu există obligația de a deține viză de rezidență?

Cererea de autorizație de rezidență în cazurile în care nu există obligația de a deține viză de rezidență se face în termeni generali și trebuie însoțită de următoarele documente:

² Victimele traficului de persoane beneficiază de un regim special de acordare a autorizației de rezidență, prevăzut în Decretul-lege 368/2007 din 5 noiembrie.

- Pașaport valabil
 - Dovada că dispune de mijloace de întreținere și de locuință
 - Cerere pentru consultarea cazierului judiciar portughez de către SEF
 - Certificatul de cazier judiciar din țara de origine, atunci când este solicitat
- Și
- Documentele doveditoare specifice pentru fiecare dintre situațiile în care nu există obligația deținerii vizei.

Cererea de acordare a autorizației de rezidență înaintată de victimele unor infracțiuni penale sau ale unor contravenții grave sau foarte grave privind raportul de muncă trebuie însoțită de:

- Copia procesului-verbal de sesizare a situației
- O declarație eliberată de Autoritatea pentru Condiții de Muncă sau de autoritatea judiciară prin care să se confirme că solicitantul a colaborat pe parcursul cercetării și existența unor indicii ale săvârșirii infracțiunilor;
- O declarație eliberată de Autoritatea pentru Condiții de Muncă prin care să se ateste lipsa de protecție socială, exploatarea de natură salarială și în ceea ce privește orarul de muncă.

14. Cui îi poate fi acordată autorizația de rezidență permanentă?

Pot beneficia de autorizația de rezidență permanentă cetățenii străini care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- Sunt titularii unor autorizații de rezidență temporare de cel puțin 5 ani;
- În ultimii 5 ani de ședere în Portugalia nu au fost condamnați la o pedeapsă sau la pedepse care împreună

sau separat depășesc un an de închisoare;

- Dispun de mijloace de întreținere;
- Dispun de locuință;
- Dovedesc că au cunoștințe elementare de limbă portugheză.

15. Care sunt drepturile titularului autorizației de rezidență?

În principiu, rezidentul legal, adică titularul unei autorizații de rezidență valabile are toate drepturile și aceleași îndatoriri ca și resortisantul național, cu excepția acelor pe care Constituția și legea le rezervă în exclusivitate resortisanților naționali.

Cu toate acestea, articolul 83 din Legea 23/2007 precizează că titularii autorizațiilor de rezidență au următoarele drepturi:

- Dreptul la învățământ și educație;
- Dreptul la exercitarea unei activități profesionale salariate sau independente;
- Dreptul la orientarea, formarea, perfecționarea și reciclarea profesionale;
- Dreptul de acces la sănătate;
- Dreptul de acces la Lege și la tribunale.

Aceeași lege garantează egalitatea de tratament în materie de asigurări sociale, beneficii fiscale, afiliere la sindicate, recunoașterea diplomelor, certificatelor și altor documente profesionale și acces la bunurile și serviciile puse la dispoziția publicului.

Totuși, această dispoziție a Legii nr. 23/2007 din 4 iulie nu poate fi interpretată în sensul limitării sau restricționării drepturilor pe care Constituția le recunoaște cetățenilor străini cu rezidență legală pe teritoriul național.

16. Care sunt drepturile de muncă ale titularului autorizației de rezidență în scopul exercitării unei activități profesionale?³

Conform articolului 4 din Codul Muncii, aprobat prin Legea 7/2009 din 12 februarie, lucrătorul străin autorizat să exercite o activitate profesională salariată în Portugalia beneficiază de aceleași drepturi și este supus acelorași obligații ca și lucrătorul de naționalitate portugheză – fapt care înseamnă că raportului său de muncă i se aplică în întregime toate dispozițiile conținute în Codul Muncii și în reglementările corespunzătoare, precum și normele instrumentelor de reglementare colectivă aplicabile.

17. Care sunt cerințele unui contract de muncă încheiat cu un cetățean străin?

Potrivit articolului 5 din Codul Muncii, contractul de muncă încheiat cu un cetățean străin trebuie încheiat în scris și trebuie să conțină următoarele indicații:

- Datele de identitate, semnăturile și domiciliul sau sediul păților;
- Trimiterea la documentul care îi permite cetățeanului străin să exercite o activitate profesională în Portugalia;
- Activitatea angajatorului;
- Activitatea contractată și retribuiția lucrătorului;
- Locul și perioada normală de lucru;
- Valoarea, periodicitatea și modul de plată al retribuiției;
- Data încheierii contractului și cea la care a început prestarea activității.

³ Aceste drepturi se aplică oricărui cetățean străin care dispune de un alt permis valabil în scopul exercitării unei activități profesionale salariate pe teritoriul național.

De asemenea, lucrătorul trebuie să anexeze la contract datele de identitate și domiciliul persoanei sau persoanelor care beneficiază de pensie în caz de deces survenit în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale (soție sau parteneră de viață, copii, părinți).

Angajatorul trebuie să-i dea lucrătorului o copie a contractului.

Lucrătorul trebuie să aibă în vedere că angajatorul este obligat să comunice angajarea unui nou lucrător birourilor de asigurări sociale competente și să-l înscrie pe acesta în regimul asigurărilor sociale corespunzător, dacă este cazul. Fără a aduce atingere acestei obligații, angajatorul trebuie, în beneficiul său, să comunice asigurărilor sociale data inițierii raportului de muncă.

18. O autorizație de rezidență poate fi anulată? Pe ce bază?

Autorizația de rezidență poate fi anulată în următoarele situații:

- Dacă titularul acesteia face obiectul unei decizii de expulzare de pe teritoriul național;
- Dacă autorizația de rezidență a fost acordată în baza unor declarații false sau înșelătoare, unor documente false sau falsificate sau prin utilizarea unor mijloace frauduloase;
- Dacă există motive serioase sau indicii reale pentru a crede că titularul acesteia a săvârșit sau intenționează să săvârșească acte penale grave;
- Din motive de ordin sau securitate publică;
- Dacă titularul autorizației lipsește din țară pe perioade îndelungate, fără motive întemeiate.

▶ **Capitolul III**

Statutul rezidentului pe termen lung

19. Cine poate beneficia de statutul de rezident pe termen lung?

Pot beneficia de statutul de rezident pe termen lung resortisanții țărilor terțe care domiciliază legal pe teritoriul național și îndeplinesc următoarele condiții:

- Residență legală pe teritoriul național pe o perioadă neîntreruptă de 5 ani înainte de prezentarea cererii;
- Resurse stabile și constante suficiente pentru întreținerea sa și a rudelor sale, fără a avea nevoie să recurgă la subsistemul de solidaritate;
- Asigurare de sănătate;
- Locuință;
- Fluență la nivel de portugheză elementară.

20. Cum se solicită statutul de rezident pe termen lung?

Cererea de acordare a statutului de rezident pe termen lung trebuie prezentată personal în baza unui formular tip, la direcția sau biroul regional al SEF-ului din raza de domiciliu a solicitantului, împreună cu următoarele documente:

- Un document de călătorie (pașaport) valabil;
- Dovada că dispune de resurse stabile și constante

suficiente;

- Copia contractului de asigurare de sănătate sau dovada că este cuprins în Sistemul Național de Sănătate;
- Cerere pentru consultarea de către SEF a cazierului judiciar;
- Un certificat școlar eliberat de o instituție națională de învățământ, un certificat de promovare a cursului de portugheză elementară eliberat de IEFP sau de o altă instituție de învățământ recunoscută oficial sau un certificat de cunoaștere a portughezei elementare pe baza unui test susținut într-un centru de evaluare a limbii portugheze ca limbă străină, recunoscut de Ministerul Educației;
- Informațiile necesare pentru verificarea îndeplinirii obligațiilor fiscale și a celor față de asigurările sociale.

21. Care sunt drepturile rezidentului pe termen lung?

Potrivit Constituției și legii, cetățenii străini care domiciliază legal în Portugalia beneficiază de aceleași drepturi și au aceleași obligații ca resortisanții naționali, cu excepția celor rezervate exclusiv resortisanților naționali.

În acest sens, rezidenții pe termen lung vor avea aceleași drepturi și obligații ca titularii autorizațiilor de rezidență.

Totuși, articolul 133 din Legea 23/2007 din 4 iulie stabilește că rezidenții pe termen lung beneficiază de egalitate de tratament cu cel aplicat resortisanților naționali în ceea ce privește:

- Condițiile de acces la o activitate profesională salariată sau la o activitate independentă, fără a aduce atingere constrângerilor constituționale și legale privitoare la exercitarea activității publice;
- Condițiile de angajare și de muncă, inclusiv condițiile de concediere și remunerare;
- Educația și formarea profesională, inclusiv alocațiile și

bursele de studii;

- Recunoașterea diplomelor profesionale, certificatelor și altor calificări;
- Securitatea socială, asistența socială și protecția socială;
- Avantajele fiscale;
- Îngrijirile medicale;
- Accesul la bunuri și servicii și la furnizarea bunurilor și serviciilor puse la dispoziția publicului, precum și accesul la procedurile de acordare a unei locuințe;
- Libertatea de asociere, afiliere și participare într-o organizație de lucrători, angajatori sau oricare alta;
- Liberul acces pe întreg teritoriul național.

Totuși, dispozițiile acestui articol nu pot fi interpretate în sensul limitării sau restricționării drepturilor pe care Constituția și legea le acordă cetățenilor străini și nici în acela de a stabili un tratament inegal sau a institui discriminarea între cetățenii străini în funcție de permisul de rezidență pe care-l dețin.

▶ Capitolul IV

Aducerea familiei

Reîntregirea familiei

22. Cine are dreptul la reîntregirea familiei?

Are dreptul la reîntregirea familiei cu membrii familiei sale cetățeanul străin cu autorizație de rezidență valabilă, care dovedește că dispune de locuință și de mijloace de întreținere suficiente.

23. În acest scop, cine este considerat membru al familiei?

- Soțul/soția sau partenerul/a de viață a cărui/cărei calitate trebuie dovedită în conformitate cu legea;
- Copiii minori sau handicapați aflați în întreținerea cuplului sau a unuia dintre soți sau parteneri de viață;
- Minorii adoptați de solicitantul necăsătorit, de solicitant sau de soț/soție sau partenerul/a de viață, ca urmare a hotărârii pronunțate de autoritatea competentă din țara de origine, cu condiția ca legea țării respective să le recunoască copiilor adoptați drepturi și îndatoriri identice cu cele pe care le au copiii naturali iar hotărârea respectivă să fie recunoscută în Portugalia;
- Copiii majori aflați în întreținerea cuplului sau a unuia dintre soți, dacă sunt necăsătoriți și studiază într-o instituție de învățământ de pe teritoriul național;
- Părinții rezidentului sau ai soțului/soției, dacă se află în întreținerea sa;

- Frații minori, cu condiția să se afle sub tutela rezidentului, în conformitate cu hotărârea pronunțată de autoritatea competentă din țara de origine, recunoscută în Portugalia.

24. Cum se exercită dreptul la reîntregirea familiei?

Cetățeanul rezident pe teritoriul național înaintează cererea de reîntregire a familiei la direcția sau biroul regional al SEF-ului din raza sa de domiciliu. Cererea trebuie să conțină datele de identitate ale sale și ale membrilor familiei sale vizați în cerere, precum și toate dovezile privitoare la legăturile de familie invocate sau la parteneriatul de viață, și să specifice că solicitantul dispune de locuință și de mijloace de întreținere suficiente pentru nevoile familiei sale.

25. Ce permis de rezidență este acordat membrilor familiei?

Dacă cererea de reîntregire a familiei este aprobată, membrului familiei i se acordă o autorizație de rezidență pe durată egală cu cea a solicitantului.

Membrului familiei unui titular al unei autorizații de rezidență permanente i se acordă o autorizație de rezidență care se poate reînnoi, valabilă pe o perioadă de doi ani.

Prima autorizație de rezidență atribuită soțului/soției în temeiul reîntregirii familiei este autonomă, dacă soții sunt căsătoriți de mai mult de 5 ani.

În celelalte cazuri, la trecerea a doi ani de la data eliberării primei autorizații de rezidență pentru reîntregirea familiei, membrii familiei au dreptul la o autorizație de rezidență autonomă – în cazul soților sau a partenerilor de viață și a copiilor soțului/soției sau partenerului/ei de viață al solicitantului, doar dacă legăturile se păstrează.

În cazuri excepționale, autorizația de rezidență autonomă poate fi acordată înainte de trecerea termenului de doi ani.

▶ Capitolul V A fi Portughez Dobândirea cetățeniei Portugheze

26. Cine poate dobândi cetățenia portugheză prin naturalizare?⁴

Pot dobândi cetățenia portugheză:

- Cetățeanul străin cu rezidență legală de cel puțin 6 ani;
- Minorul născut în Portugalia, dacă a terminat aici primul ciclu al școlii generale sau dacă unul dintre părinți are reședința legală în Portugalia de 5 ani;
- Persoanele care au pierdut cetățenia portugheză și fac dovada că nu au dobândit alta;
- Cetățeanul născut în străinătate, cu un ascendent de gradul doi care nu a pierdut cetățenia portugheză;
- Cetățeanul născut în Portugalia care se află în situație ilegală, cu condiția să fi stat pe teritoriul național în ultimii 10 ani de dinaintea depunerii cererii de dobândire a cetățeniei;
- În cazuri speciale: persoanele care deja au avut cetățenie portugheză; descendenții unor cetățeni portughezi sau membrii unor comunități cu ascendență portugheză; în urma prestării unor servicii relevante pentru statul portughez.

⁴ Materia privitoare la dobândirea cetățeniei este reglementată de Legea cetățeniei – Legea nr. 37/81 din 3 octombrie, modificată prin Legea Organică nr. 2/2006 din 17 aprilie și de Decretul-lege nr. 237-A/2006 din 14 octombrie, prin care se aprobă regulamentul cetățeniei portugheze.

27. Care sunt cerințele necesare pentru dobândirea cetățeniei prin naturalizare?

Fără a aduce atingere condițiilor cerute în anumite cazuri, cerințele generale pentru dobândirea cetățeniei sunt următoarele:

- Să fie major sau emancipat în fața legii portugheze – cu excepția cazurilor în care legea permite dobândirea de către minori a cetățeniei portugheze;
- Să cunoască suficient limba portugheză;
- Să nu fi fost condamnat cu sentință definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni care se pedepsește cu pedeapsa închisorii de 3 ani sau mai mult, în conformitate cu legea portugheză.

28. Cum se poate dobândi cetățenia portugheză prin naturalizare?

Cetățenia portugheză prin naturalizare este acordată de ministrul Justiției, la cererea interesatului.

29. Unde se depune cererea de dobândire a cetățeniei?

Cererea însoțită de documentele corespunzătoare poate fi depusă la un oficiu de stare civilă, la o prelungire a Oficiului Registrului Central (CNAI) sau chiar la Oficiul Registrului Central.

Dacă solicitantul are reședința în străinătate, cererea poate fi înaintată la serviciile consulare de pe raza domiciliului său.

30. Cum se elaborează cererea?

Cererea este adresată ministrului Justiției și trebuie efectuată de interesat sau de reprezentantul său legal în cazul minorilor,

în limba portugheză, și trebuie să conțină, pe lângă temeiurile cererii, următoarele elemente:

- Numele complet, data nașterii, starea civilă, locul nașterii, cetățenia, numele părinților, profesia și domiciliul actual, precum și țările în care solicitantul a locuit mai înainte;
- Numele complet și domiciliul reprezentantului legal, în cazul minorilor;
- Numărul, data și organismul care a eliberat documentul de identitate, permisul de rezidență sau pașaportul, precum și cele ale reprezentantului legal, dacă este cazul.

31. Ce documente trebuie anexate cererii?

În general și fără a aduce atingere altor documente, în funcție de specificul situației, trebuie anexate următoarele documente:

- O dovadă eliberată de SEF precum că domiciliază legal în Portugalia de cel puțin 6 ani sau că unul dintre părinți domiciliază legal aici de cel puțin 5 ani sau o dovadă că minorul a încheiat primul ciclu al școlii generale în Portugalia;
- O dovadă că stăpânește suficient limba portugheză;
- Certificatele de cazier judiciar eliberate de serviciile portugheze, de țara de cetățenie și dacă este cazul, de alte țări unde a locuit mai înainte (nu se aplică în cazul minorilor, doar persoanele care au peste 16 ani trebuie să prezinte certificatul de cazier judiciar).

32. Cum se dovedește cunoașterea suficientă a limbii portugheze?⁵

Dovada cunoașterii limbii portugheze se poate face prin:

- Un certificat școlar eliberat de o instituție portugheză de învățământ oficial, particular sau cooperativ, recunoscută în conformitate cu legea;
- Certificatul de promovare a unui test susținut în oricare dintre instituțiile de învățământ menționate;
- Certificatul de promovare la testul menționat mai sus, eliberat de serviciile consulare portugheze dacă interesatul domiciliază în străinătate;
- Certificatul de limbă portugheză - limbă străină, eliberat în urma susținerii unui test într-un centru de evaluare a limbii portugheze ca limbă străină, recunoscut de Ministerul Educației.

În cazul copiilor sub 10 ani sau a persoanelor care nu știu sau nu pot să citească, să scrie sau să vorbească, cunoașterea limbii portugheze poate fi dovedită într-un mod adecvat cu capacitatea lor de a dobândi sau de a demonstra cunoștințe în aceeași limbă.

 ⁵ Cu privire la dovada cunoașterii limbii portugheze, consultați Ordonanța nr. 1403-A/2006 din 15 decembrie, modificată prin Ordonanța nr. 60/2011 din 2 februarie.

▶ Capitolul VI Situatii de tranziție

33. Ce se întâmplă cu permisele legale de intrare și ședere acordate în temeiul legii precedente?

Titularii vizelor de muncă, autorizațiilor de ședere, vizelor de ședere temporară cu autorizație în scopul exercitării unei activități profesionale salariate, ai prelungirilor șederii cu drept de exercitare a unei activități profesionale salariate și ai vizelor de studiu acordate în temeiul legislației anterioare sunt considerați în mod automat titulari ai autorizațiilor de rezidență, cu toate efectele legale.

34. Ce trebuie să facă cetățenii străini în această situație?

La început, nimic.

La expirarea valabilității documentelor, trebuie să le înlocuiască cu permise de rezidență, dispozițiile privitoare la reînnoirea autorizației de rezidență temporare sau la acordarea autorizației de rezidență permanente aplicându-se conform fiecărui caz.

35. Față de legea în vigoare, ce se întâmplă cu cetățenii străini aflați în proces de reglementare, în temeiul articolului 71 din Regulamentul nr. 6/2004 din 26 aprilie?

Cetățenilor străini aflați în acest proces li se prelungește șederea cu 3 luni, pentru a le face posibilă obținerea unui contract de muncă sau dovedirea existenței unui raport de muncă de către un sindicat, o asociație cu sediul la Consiliul Consultativ pentru Imigrație sau de către Autoritatea pentru Condiții de Muncă, în scopul acordării unei autorizații de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale salariate, fără obligația de a deține viză de rezidență.

(De subliniat că pentru a însuma timpul necesar pentru acordarea autorizației de rezidență permanente – 5 ani – se ia în calcul perioada de ședere legală în temeiul oricăruia dintre permisele anterioare).

36. Ce se întâmplă cu cetățenii străini care aveau cereri de reglementare a situației în așteptare la data intrării în vigoare a noii legislații?

- Cererile de prelungire a șederii cu drept de exercitare a unei activități profesionale formulate în temeiul articolului 71 din Regulamentul nr. 6/2004 din 26 aprilie sunt preschimbate automat în cereri de acordare a autorizației de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale salariate sau independente, în temeiul noii legi, fără obligația de a deține viză.
- Cererile de viză de muncă formulate în temeiul articolului 6, alin. 2 din Acordul între Republica Portugheză și Republica Federativă Brazilia cu privire la Angajarea reciprocă de resortisanți naționali din 11 iulie 2003 (așa numitul "Acord Lula") sunt preschimbate în cereri de acordare a autorizației de rezidență, fără obligația de a deține viză.

▶ Capitolul VII

Posibilități de reglementare

37. În fața noii legi, cum își pot rezolva situația cetățenii străini aflați în situație ilegală?

În primul rând trebuie să subliniem că posibilitățile de reglementare a situației cetățenilor străini care se află pe teritoriul național sunt foarte reduse.

Obținerea autorizației de rezidență depinde în prezent de deținerea unei vize de rezidență valabile, care trebuie solicitată și acordată în țara de origine a solicitantului.

Totuși, pe lângă diferitele situații menționate la punctul 12), în care se poate solicita autorizația de rezidență fără obligația de a deține viză, principala posibilitate care depinde însă în mod exclusiv de hotărârea discreționară a organismului competent, este cea specificată la punctul 11), și anume:

În mod excepțional, autorizația de rezidență pentru exercitarea unei activități profesionale salariate fără obligația de a deține viză de rezidență poate fi acordată cetățenilor străini care:

- a.** Au un contract de muncă sau un raport de muncă dovedit de un sindicat, de o asociație cu sediul la Consiliul Consultativ pentru Imigrație sau de Autoritatea pentru Condiții de Muncă;
- b.** Au intrat legal pe teritoriul național și au rămas aici legal;
- c.** Sunt înscriși și și-au achitat obligațiile față de asigurările sociale.

Cetățeanul străin care îndeplinește aceste cerințe trebuie să-și prezinte personal la SEF interesul de a beneficia de această posibilitate, anexând documentele justificative corespunzătoare.

Ulterior, înainte de luarea deciziei, solicitantul va fi convocat să ia parte la un interviu personal, în cadrul căruia se va lua în considerare caracterul excepțional al situației, având în vedere motivele de forță majoră și/sau motivele personale sau profesionale întemeiate.

Subliniem că această posibilitate are un caracter absolut excepțional și depinde pe de-a întregul de libera decizie a organismelor competente; nu există niciun criteriu obiectiv.

Respingerea cererii (adică refuzul de a acorda autorizația de rezidență) înseamnă, desigur, expulzarea din țară pe motivul lipsei unui permis legal de ședere sau rezidență.

În sfârșit, în cazul în care întrunește cerințele legale în acest scop, cetățeanul străin în situație ilegală mai poate solicita dobândirea cetățeniei prin naturalizare.

▶ Capitolul VIII

Responsabilizarea angajatorilor

38. Ce se întâmplă cu cine angajează un cetățean străin care nu are permis valabil de ședere sau rezidență în Portugalia?

Organismului patronal care angajează un cetățean străin care nu este autorizat să exercite o activitate profesională i se aplică amenziile prevăzute de lege și este răspunzător pentru plata salariilor datorate muncii prestate efectiv, pentru nerespectarea legislației muncii, pentru nedeclararea veniturilor supuse plății contribuțiilor către asigurările sociale și administrația fiscală și pentru plata cheltuielilor necesare șederii și expulzării cetățenilor în cauză.

Sunt responsabili în mod solidar angajatorul, beneficiarul muncii, în baza contractului de prestări servicii sau de utilizare a muncii temporare, antreprenorul general și proprietarul lucrării care n-au obținut de la cealaltă parte o declarație de îndeplinire a obligațiilor legale pivoitare la cetățenii străini eventual angajați.

39. Cum trebuie să procedeze lucrătorul străin în cazul în care s-a descoperit că lucrează fără a avea autorizație, în conformitate cu legea?

Cetățeanul străin trebuie să aducă la cunoștința autorităților competente toate situațiile în care consideră că este victima exploatării muncii în materie de salarii sau orar de lucru sau în care lipsa de protecție socială este deosebită.

Situațiile trebuie evaluate și examinate cu atenție în prealabil, pentru a se stabili dacă într-adevăr au fost săvârșite infracțiuni penale sau contravenții grave sau foarte grave referitoare la raportul de muncă.

În cazul unui răspuns pozitiv, aceste situații trebuie aduse la cunoștința Autorității pentru Condiții de Muncă iar cetățeanul străin victimă a exploatării trebuie să coopereze la cercetarea infracțiunilor.

40. Există vreo posibilitate ca lucrătorul prins în această situație să nu fie expulzat și situația acestuia să se reglementeze?

Dacă reclamă situația, cooperează cu Autoritatea pentru Condiții de Muncă și se dovedește existența unor infracțiuni de muncă grave, cetățeanul străin poate solicita o autorizație de rezidență fără obligația de a deține viză de rezidență, conform precizărilor din partea finală a punctului 13.

▶ Capitolul IX Rolul sindicatelor

41. Care este rolul sindicatelor în aceste procese?

În primul rând, ori de câte ori procedurile de solicitare a autorizației de rezidență o cer, sindicatelor le revine misiunea să dovedească existența rapoartelor de muncă, prin eliberarea unei declarații în acest sens.

În al doilea rând, trebuie să fie atente la situațiile în care lucrătorii imigranți, îndeosebi cei care au o situație nereglementată, sunt victime ale exploatării muncii, să evalueze aceste situații pentru a stabili dacă efectiv există infracțiuni grave a căror denunțare îl poate favoriza pe lucrătorul imigrant iar în acest caz să sesizeze aceste situații și să-i sprijine pe lucrători în acest proces.

▶ Capitolul X

Protecție împotriva discriminării

42. Ce este discriminarea rasială?

Legea folosește această expresie pentru a desemna orice fel de comportament care în mod direct sau indirect prejudiciază o persoană pe motiv de culoare a pielii, naționalitate, rasă sau origine etnică.

Astfel, se consideră discriminare rasială orice diferențiere, excludere, distincție sau preferință pe motiv de rasă, culoare, ascendență, origine națională sau etnică, al cărei obiectiv sau rezultat este anularea sau restricționarea recunoașterii, beneficiului sau exercitării oricărui drept în condiții de egalitate.

43. Ce sunt practicile discriminatorii?

În temeiul legii⁶, se consideră practici discriminatorii acțiunile sau omisiunile care, pe motiv de apartenență la o rasă, culoare, naționalitate sau origine etnică, încalcă principiul egalității.

▶

⁶ Legislația portugheză privitoare la discriminarea rasială – Legea nr. 134/99 din 28 aprilie și Decretul-lege nr. 111/2000 din 4 iulie care o reglementează; Legea nr. 18/2004 din 11 mai și Decretul-lege nr. 86/2005 din 2 mai.

44. Ce se poate face în cazul în care o persoană este ținta unui act discriminatoriu?

Cetățeanul care este ținta unui act discriminatoriu poate depune plângere la unul dintre organismele cu competențe în acest scop, și anume:

- Comisia pentru Egalitate și împotriva Discriminării (CICDR);
- Ministrul Președinției Consiliului de Miniștri (membru al guvernului responsabil cu domeniul egalității);
- Înalțul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural (ACIDI);
- Inspectoratul General competent în materia respectivă.

45. Ce este Comisia pentru Egalitate și împotriva Discriminării (CICDR)?

Este o comisie independentă specializată în lupta împotriva discriminării rasiale care funcționează pe lângă Înalțul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural (ACIDI), din care fac parte diferite persoane, și anume Comisara pentru Imigrație și Dialog Intercultural, care este președinta comisiei, reprezentanți ai Adunării Republicii și ai Guvernului precum și ai asociațiilor de imigranți, asociațiilor anti-rasiste, de apărare a drepturilor omului, ai asociațiilor sindicale și patronale.

46. Care sunt principalele atribuții ale CICDR?

Principalele sale atribuții sunt:

- Strângerea tuturor informațiilor privitoare la săvârșirea unor acte discriminatorii;
- Eliberarea, prin intermediul Comisiei Permanente, a unui aviz privitor la sancțiunile care pot fi aplicate de Înalțul

Comisariat în cadrul proceselor de contravenție intentate din cauza săvârșirii unor acte discriminatorii;

- Să recomande adoptarea unor măsuri legislative, regulamentare și administrative pe care le consideră adecvate pentru prevenirea discriminărilor;
- Să promoveze realizarea de studii și lucrări de cercetare cu privire la problematica discriminării;
- Să facă publice, prin toate mijloacele care le stau la dispoziție, cazurile de încălcare efectivă a legii;
- Să elaboreze și să dea publicității un raport anual cu privire la situațiile de egalitate și de discriminare rasială în Portugalia.

47. Ce sancțiuni prevede legea pentru săvârșirea actelor discriminatorii?

Săvârșirea unor acte discriminatorii constituie contravenție care se pedepsește cu amendă și eventual cu sancțiuni accesorii.

Și discriminarea rasială poate fi considerată infracțiune, potrivit dispozițiilor din Codul Penal, care prevede și sancționează, printre altele, infracțiunea de discriminare rasială (articolul 240) și atribuie o răspundere specială, agravând pedepsele corespunzătoare infracțiunilor de omor și vătămare corporală dacă au fost cauzate de ura de rasă (articolele 132 și 146).

48. Persoanele care sunt ținta unui act discriminatoriu au drept de despăgubire?

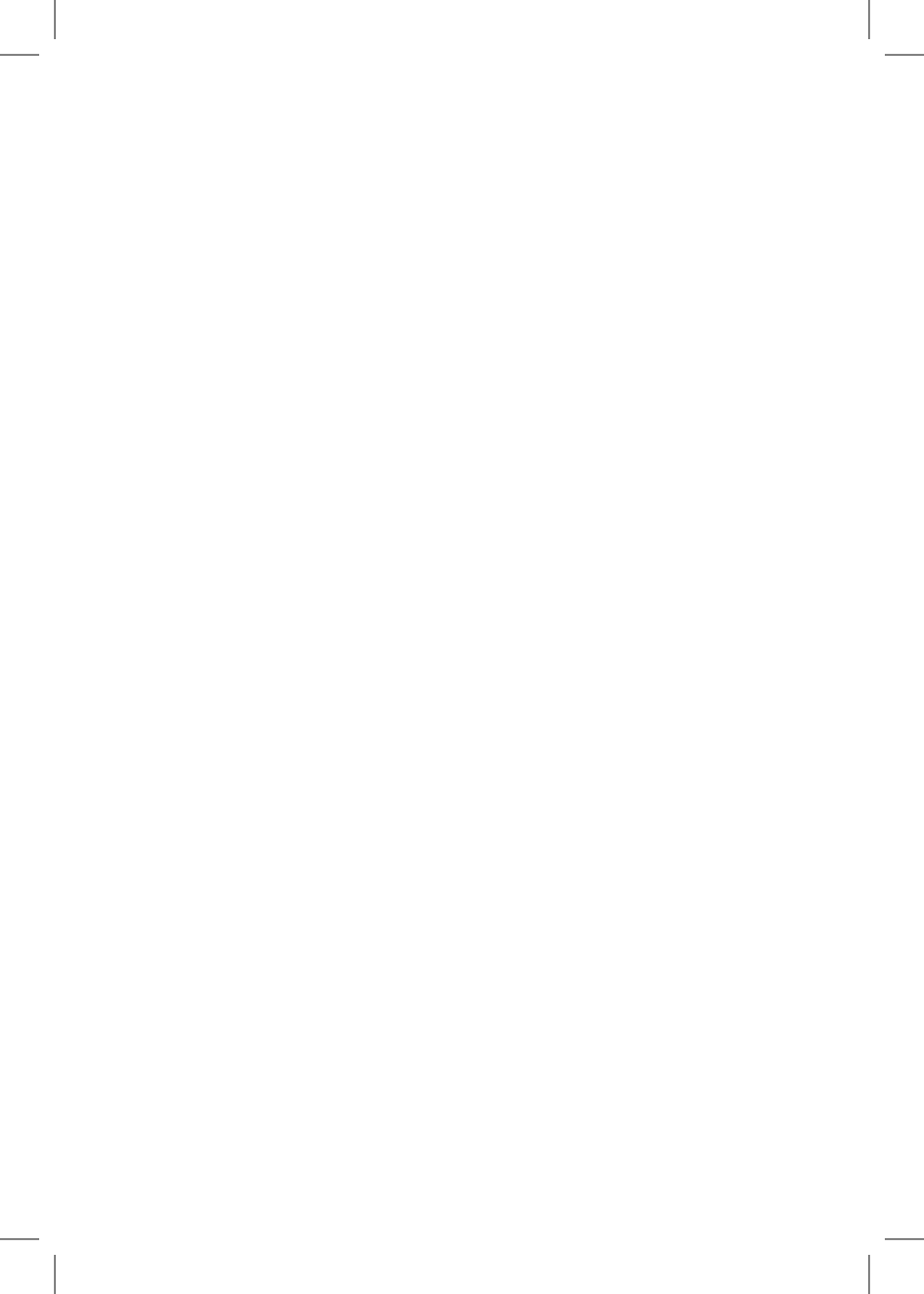
Victima unui act discriminatoriu poate avea dreptul la o indemnizație pentru prejudicii morale și patrimoniale, prin intentarea unei acțiuni în justiție în acest scop.

49. Există dispoziții specifice cu privire la discriminarea la angajare și la locul de muncă?

Articolul 25 din Codul Muncii interzice în mod expres orice fel de discriminare în accesul la muncă, la formarea și promovarea profesională și la condițiile de muncă pe motive de cetățenie, origine etnică sau rasă.

50. În materie de discriminare la angajare și la locul de muncă care este organismul competent pentru examinarea plângerilor?

În acest caz, organismul competent pentru depunerea plângerii este Autoritatea pentru Condiții de Muncă (Inspectoratul General al Muncii).

Anexe

Anexa 1	
Cerere de acordare a autorizației de rezidență	48
Anexa 2	
Cerere de acordare a autorizației de rezidență fără viză	49
Anexa 3	
Cerere de reîntregire a familiei	50
Anexa 4	
Formular de plângere la CICDR	51
Anexa 5	
Intervenția sindicatului	52
Anexa 6	
Lista de tarife	53
Anexa 7	
Declarație pentru dovedirea existenței unui raport de muncă	54

MINISTÉRIO DA ADMINISTRAÇÃO INTERNA
SERVIÇO DE ESTRANGEIROS E FROTEIRAS

PEDIDO DE AUTORIZAÇÃO DE RESIDÊNCIA

Fotografia/Photo

(A preencher pelo Serviço/For official use only/À remplir par les services)

DIR / DEL Reg	Processo n.º	Ano	Funcionário:
---------------	--------------	-----	--------------

(A preencher pelo requerente/For the applicant use/À remplir par le demandeur)
(Por favor, escreva em maiúsculas/Please, use capital letters/S'il vous plaît, écrivez en majuscules)

1 IDENTIFICAÇÃO / IDENTIFICATION / IDENTIFICATION	
1.1	Nome completo / Full name / Nom complet

1.2	Nacionalidade / Nationality / Nationalité
País/Country/Pays _____	
1.3	Sexo / Sex / Sexe
M ☐ F ☐	
1.4	Data de Nascimento / Birth date / Date de naissance
_____/_____/_____ Dia/day/Jour / Mês/Month/Mois / Ano/Year/Année	
1.5	País e Local de Nascimento / Country and Place of birth/Pays et lieu de naissance
_____/_____	
1.6	Filiação / Name and nationality of parents / Nom et nationalité des parents
Nome/Name/Nom _____ Nacionalidade/Nationality/Nationalité _____	
Pai/Father/Père _____	
Mãe/Mother/Mère _____	
1.7	Estado Civil / Marital status / État civil
Solteiro ☐ Casado/Junto ☐ Divorciado/Separado ☐ Viúvo ☐	
Single ☐ Married/Living with ☐ Divorced/Separated ☐ Widowed ☐	
Célibataire ☐ Marié/Joint ☐ Divorcé/Separé ☐ Veuf ☐	
1.8	Documentos de identificação / Documents of identification / Documents d'identification
Passaporte/Passport/Passport _____	
Bilhete de Identidade/Identity Card/Carte d'Identité Nº _____	
Outro/Other/Autre (_____) _____	
Emitido em /Issued at/Passé à _____ Data/Date/Date ____/____/____	
1.9	Morada completa / Full address / Adresse complète

Código Postal/Postal code/Code postal _____ Telefone/Telephone/Téléphone _____	
Distrito _____ Concelho _____	

MINISTÉRIO DA ADMINISTRAÇÃO INTERNA
SERVIÇO DE ESTRANGEIROS E FROTEIRAS

PEDIDO DE AUTORIZAÇÃO DE RESIDÊNCIA
COM DISPENSA DE VISTO DE RESIDÊNCIA

Fotografia/Photo

(A preencher pelo Serviço/For official use only/À remplir par les services)

DIR / DEL Reg	Processo n.º	Ano	Funcionário:
---------------	--------------	-----	--------------

(A preencher pelo requerente/For the applicant use/À remplir par le demandeur)
(Por favor, escreva em maiúsculas/Please, use capital letters/S'il vous plaît, écrivez en majuscules)

1 IDENTIFICAÇÃO / IDENTIFICATION / IDENTIFICATION	
1.1	Nome completo / Full name / Nom complet

1.2	Nacionalidade / Nationality / Nationalité
1.3	Sexo / Sex / Sexe
Pais/Country/Pays _____	M ☐ F ☐
1.4	Data de Nascimento / Birth date / Date de naissance
_____/_____/_____ Dia/day/Jour / Mês/Month/Mois / Ano/Year/Année	
1.5	Pais e Local de Nascimento / Country and Place of birth/Pays et lieu de naissance
_____/_____	
1.6	Filiação / Name and nationality of parents / Nom et nationalité des parents
Nome/Name/Nom _____ Nacionalidade/Nationality/Nationalité _____	
Pai/Father/Père _____	_____
Mãe/Mother/Mère _____	_____
1.7	Estado Civil / Marital status / État civil
Solteiro ☐ Casado/Junto ☐ Divorciado/Separado ☐ Viúvo ☐	Single ☐ Married/Living with ☐ Divorced/Separated ☐ Widowed ☐
Célibataire ☐ Marrié/Joint ☐ Divorcé/Separé ☐ Veuuf ☐	
1.8	Documentos de identificação / Documents of identification / Documents d'identification
Passaporte/Passport/Passport _____	
Bilhete de Identidade/Identity Card/Carte d'Identité Nº _____	
Outro/Other/Autre (_____) _____	
Emitido em /Issued at/Passé à _____ Data/Date/Date ____/____/____	
1.9	Morada completa / Full address / Adresse complète

Código Postal/Postal code/Code postal _____	Telefone/Telephone/Téléphone _____
Distrito _____	Concelho _____

MINISTÉRIO DA ADMINISTRAÇÃO INTERNA
SERVIÇO DE ESTRANGEIROS E FRONTEIRAS

REAGRUPAMENTO FAMILIAR

A PREENCHER PELO SERVIÇO

DIR / DEL Reg: _____

FUNC: _____

PROCESSO: _____ - ANO - _____

- Titular do Direito

- Beneficiário do Direito

1 - IDENTIFICAÇÃO

1. Apelido/Surname/Nom

2. Nome(s) Próprio(s) / Given Name(s) / Prénom(s)

3. Nacionalidade (País) / Nationality (Country) / Nationalité (Pays)

_____ -

4. Local de nascimento / Place of birth / Lieu de naissance

5. Data de nascimento/ Date/ of birth/ de naissance: _____ 6 - Sexo/Sex/ Sexe: M F

7. Filiação / Name of parents / Noms des parents

7.1 - Apelido do Pai(s) / Father's surname / Nom du père

7.2 - Nome(s) Próprio(s) do Pai / Father's first name / Prénom(s) du père

7.3 - Apelido da Mãe / Mother's surname / Nom de la mère

7.4 - Nome(s) Próprio(s) da Mãe / Mother's first name(s) / Prénom(s) de la mère

2 - ESTADO CIVIL

8. Estado Civil / Marital status / État Civil _____ -

3 - RESIDÊNCIA

9. Endereço Permanente / Permanent Address / Adresse

9.1 - Rua / Street / Rue: _____

9.2 - Nº / Nbr / N.º _____

9.3 - Andar / Floor / Étage: _____

9.4 - Localidade / Location / Localité: _____

9.5 - Cód. Postal: _____ - _____

9.6 - Telefone / Telephone: _____

Postal Code / Code Postal

4 - AUTORIZAÇÃO DE RESIDÊNCIA

TÍTULO Nº

TIPO

DATA DE EMISSÃO

____/____/____

VALIDADE

____/____/____

LOCAL DE EMISSÃO:

Exmo. Senhor Presidente da Comissão para a Igualdade e contra a Discriminação Racial

Identificação:

Nome

.....

Morada.....

.....

Localidade.....

Código Postal.....

Profissão

BI nº, emitido pelos Serviços de Identificação Civil de

Ou

Passaporte emitido por, nº

Telefone / Telemóvel:

Correio Electrónico:

Nota: a indicação do Correio Electrónico é necessária para podermos enviar a identificação pessoal e a palavra – passe que permitirão aceder à consulta *on line* do estado do seu processo.

Teor da Queixa:

Vem, nos termos da alínea c) do art. 12º da Lei 18/2004 de 11 de Maio, participar a V. Exa., o seguinte:

Pelas horas do dia do mês de 2007, na Rua

....., da localidade de

fui discriminada por (indivíduo / empresa / associação / entidade) com o

nome de / ou Incerto, residente em

.....

nos seguintes termos:

.....

.....

**PEDIDO DE INTERVENÇÃO
DA AUTORIDADE PARA AS CONDIÇÕES DE TRABALHO**

O Sindicato ----- tendo tomado conhecimento que a entidade empregadora (NOME DA EMPRESA/EMPRESÁRIO INDIVIDUAL, SEDE/DOMICÍLIO, Nº DE CONTRIBUINTE) tem ao seu serviço o cidadão estrangeiro a seguir identificado/os cidadãos estrangeiros identificados em lista anexa:

NOME DO TRABALHADOR

NACIONALIDADE

PASSAPORTE Nº

SITUAÇÃO LABORAL

- Relação de trabalho
- Inscrição na Segurança Social
- Inscrição nas Finanças
- Referência às violações da lei laboral detectadas/situação de exploração

Vem por este meio requerer a intervenção da Autoridade para as Condições de Trabalho, no sentido de verificar os factos e tomar as medidas legalmente devidas.

Mais se informa que o cidadão/cidadãos acima identificado(s), tendo denunciado a situação a este sindicato, está/estão disposto(s) a confirmar a situação descrita e a colaborar com as autoridades competentes, nos termos e para os efeitos do disposto na alínea n) do nº1 do artigo 122º da Lei 23/2007, de 4 de Julho.

C/C – Inspeção Geral de Finanças e SEF

TABELA DE TAXAS E DEMAIS ENCARGOS A COBRAR PELOS PROCEDIMENTOS ADMINISTRATIVOS PREVISTOS NA LEI N.º 23/2007, DE 4 DE JULHO

Visto de residência – € 80

A CONFIRMAR

Visto de estada temporária – € 65

Prorrogação de permanência:

- a) Prorrogação de permanência a titular de visto de residência — € 60;
- b) Prorrogação de permanência a titular de visto de estada temporária para exercício de actividade profissional subordinada ou independente de carácter temporário – € 60;
- c) Prorrogação de permanência concedida na pendência de pedido de autorização de residência – € 60.

Títulos de residência:

- a) Pela recepção e análise do pedido de concessão ou renovação de autorização de residência — € 75;
- b) Por cada título de residência temporário ou pela sua renovação— € 65;
- c) Pela renovação do título de residência temporário — € 30;
- d) Por cada título de residência permanente— € 200;
- e) Pela renovação do título de residência permanente— € 35;
- f) Por cada título de residência temporário concedido com dispensa de visto consular— € 175;
- g) Pela emissão de segunda via do título de residência — 50% do valor da respectiva taxa de emissão;
- h) Pela emissão de terceira via e sucessivas do título de residência — 100% do valor da respectiva taxa de emissão.

A autorização de residência concedida a vítima de tráfico de pessoas ou de acção de auxílio à imigração ilegal está isenta do pagamento de taxa.

Estatuto de residente de longa duração em território nacional

- a) Pela recepção e análise do pedido de concessão de autorização de residência a titulares do estatuto de residente de longa duração em território nacional — € 100;
- b) Pela emissão de título CE de residência aos titulares do estatuto de residente legal em território nacional — € 210.
- c) Pela renovação do título de residência a titulares do estatuto de residente de longa duração em território nacional — € 120.

NOTA: As taxas previstas na presente tabela integram os custos dos impressos, vinhetas ou títulos de residência.

Os cidadãos que beneficiam da isenção do pagamento da taxa apenas suportam os encargos financeiros com impressos, vinhetas ou títulos de residência:

Impressos e vinhetas — € 15.

Impressos e títulos de residência — € 35.

DECLARAÇÃO PARA COMPROVAÇÃO DA EXISTÊNCIA DE UMA RELAÇÃO LABORAL

Nos termos e para os efeitos do nº2 do artigo 88º da Lei 23/2007, de 4 de Julho, o Sindicato _____, representado por _____¹, declara que o cidadão estrangeiro (NOME, MORADA, NACIONALIDADE, Nº DE PASSAPORTE, Nº DE CONTRIBUINTE, Nº DE SEG SOCIAL) mantém, desde o dia (dd-mm-aaaa), uma relação laboral com (IDENTIFICAÇÃO DA ENTIDADE EMPREGADORA – NOME DA EMPRESA, SEDE, Nº DE CONTRIBUINTE), exercendo actividade profissional subordinada, com as funções de (PROFISSÃO/CATEGORIA PROFISSIONAL/ACTIVIDADE EXERCIDA) em (LOCAL DE TRABALHO), no seguinte horário (HORÁRIO DE TRABALHO) e auferindo a retribuição mensal de (MONTANTE DA RETRIBUIÇÃO).

¹ Identificação da pessoa que, nos termos estatutários, obriga o sindicato, incluindo nome, morada, BI e NIF

